

Community Participation with Sustainable Based on Coastal Community Tourism of The Blue Economy in Trang Province

การมีส่วนร่วมของชุมชนกับความยั่งยืนด้านการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง
บนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

Jutima Boonmee¹

จุติมา บุญมี

Wikit Phinrub²

วิกิจ ผินรับ

Charinee Jaiuea³

ชารินทร์ ไฉเอื้อ

Wachiraya Tatiyanantakul⁴

วชิรญา ตติยนันทกุล

Kantimarn Chindaprasert⁵

กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ

Phattheera Chindaprasert⁶

พัทธ์ธีรา จินดาประเสริฐ

Athip Jansuri^{7}*

อธิป จันทรสุริย์

Received: January 12, 2026

Revised: June 7, 2026

Accepted: June 19, 2026

¹ College of Hotel and Tourism Management, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus, Thailand.
วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ประเทศไทย

² Faculty of Fisheries Science and Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus, Thailand.
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง ประเทศไทย

³ GTD Training & Development, Thailand.
สถาบันพัฒนาสมรรถนะและฝึกอบรม ประเทศไทย

⁴ Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Bangkok, Thailand.
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประเทศไทย

⁵ Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University, Thailand.
คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

⁶ Faculty of Tourism and Hotel Management, Mahasarakham University, Thailand.
คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประเทศไทย

⁷ Major in Business Administration and Entrepreneurship, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang Prince of Chumphon Campus, Chumphon, Thailand.

สาขาวิชาบริหารธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ประเทศไทย

*Corresponding Author. E-mail: Athip.ja@kmitl.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง จังหวัดตรัง 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งที่ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนผู้มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง จำนวน 50 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 2) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถร่วมอธิบายความแปรผันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ร้อยละ 51.90 ($R^2 = 0.519$) สะท้อนให้เห็นว่าความยั่งยืนดังกล่าวไม่ได้เกิดจากมิติใดมิติหนึ่งเพียงลำพัง แต่เป็นผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดทั้งกระบวนการพัฒนานำไปสู่ความยั่งยืนในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ความยั่งยืน เศรษฐกิจสีน้ำเงิน

Abstract

This study aimed to assess opinions on community participation for developing coastal community-based tourism in Trang Province. It also sought to explore how these community participation mechanisms influence sustainability in alignment with the blue economy in the same region. The sample consisted of 50 community members involved in the development of coastal community-based tourism. A questionnaire served as the data collection instrument. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis to test the hypotheses. The findings revealed that community participation mechanisms were at a high level overall, with participation in decision-making showing the highest mean, followed by participation in benefit-sharing. Furthermore, community participation in the development of coastal community-based tourism, including participation in decision-making, implementation, benefit-sharing, and evaluation, significantly influenced sustainability based on the blue economy in Trang Province, at the 0.05 statistical significance level. These factors accounted for 51.90% of the variance with statistical significance ($R^2 = 0.519$). This reflects that such sustainability does not arise from a single dimension alone, but rather results from community participation throughout the entire development process to sustainability across the economic, social, cultural, and environmental dimensions.

Keywords: Community Participation, Tourism Development, Coastal Community-Based Tourism, Sustainability, Blue Economy

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ที่กระจายไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวางก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ รวมทั้งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความอยู่ดีมีสุข ตลอดจนรักษาสืบทอดวิถีวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนโดยใช้การประสานเชื่อมโยงเครือข่ายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาควิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนมาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ (Office of the National Tourism Policy Committee of Thailand, 2023) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งกำหนดทิศทางการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน โดยกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มาขับเคลื่อนร่วมกันเพื่อให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืนเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มการตลาดยุคใหม่ โดยระบุความสำคัญในมิติภาคการผลิตและบริการ เป้าหมายในหมวดหมู่ที่ 2 ให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมวิถีความเป็นท้องถิ่น การบริการที่เป็นมิตร (Office of The National Economic and Social Development Council, 2023) การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการเริ่มตั้งแต่กระบวนการแรกโดยมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในด้านต่าง ๆ รวมทั้งมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในโครงการหรือการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน เมื่อสมาชิกในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนยิ่งทำให้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Jansuri, et al., 2025)

แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือ Blue Economy เป็นการนำหลักความยั่งยืนมาประยุกต์ใช้กับสิ่งแวดล้อมทางทะเลซึ่งกิจกรรมทางทะเล ได้แก่ การเดินเรือ

การขนส่ง การท่องเที่ยว การเก็บเกี่ยวทรัพยากรที่อยู่ในทะเลมาใช้ เช่น สัตว์ทะเล นํ้ามัน ก๊าซธรรมชาติ และพลังงานต่าง ๆ เป็นต้น แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินถือว่ามีความสำคัญต่อบรรดาประเทศกำลังพัฒนาที่มีอาณาเขตประเทศติดกับชายทะเล เพราะสามารถนำทรัพยากรทางทะเลมาใช้ให้เกิดมูลค่า และสร้างผลประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ นอกจากนี้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินยังมุ่งเน้นการจัดการ และการเพิ่มผลผลิตที่มีความสอดคล้องกับภูมิสังคมของพื้นที่นั้น ๆ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ มุ่งเน้นการสร้างระบบเศรษฐกิจใหม่ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถสร้างงานและสร้างทุนทางสังคมส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (Rueangrit, 2017) การบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินเข้ากับการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทางท้องทะเลและรักษาผลประโยชน์ทางท้องทะเลทั้งทางตรงและทางอ้อมของประเทศให้ยั่งยืนและมั่นคง (Auraiwan, 2018) รวมทั้งโอกาสขยายตลาดการท่องเที่ยวและนํารายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น และมีโอกาสพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลก เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความสวยงาม และโดดเด่นทางชายฝั่งทะเล (Muanglue, 2017)

ชุมชนย่านชื้อเป็นชุมชนที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำตรัง เชื่อมโยงเมืองท่าค้าขายของกันตังในอดีต ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนมีอาชีพการทำเกษตร ทำประมงจับสัตว์น้ำตามฤดูกาล มีการรวมกลุ่มเพื่อทำอาชีพงานหัตถกรรมจักสานจากต้นจาก ซึ่งเป็นพืชที่ขึ้นได้ดีและมีจำนวนมากในชุมชน แต่รายได้ของชุมชนยังค่อนข้างน้อย เนื่องจากอาชีพหลักในด้านเกษตรและประมงเป็นฤดูกาล เมื่อว่างเว้นจากช่วงฤดูกาลทำให้ขาดรายได้ แม้ว่าจะมีการทำงานหัตถกรรมจักสานแปรรูปต้นจาก เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการลดการใช้วัสดุสังเคราะห์เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ช่องทางการตลาดที่จำหน่ายมีเพียงเฉพาะในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง จึงเป็นอีกแนวทางที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับ

ชุมชน โดยให้ชุมชนมีความรู้ในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และมีทักษะ
ในกระบวนการให้บริการ เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Singkhala,
Boonmee, & Boonmee, 2024)

ภาพที่ 1 ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

Figure 1. Yan Sue Sub-district, Kantang District, Trang Province

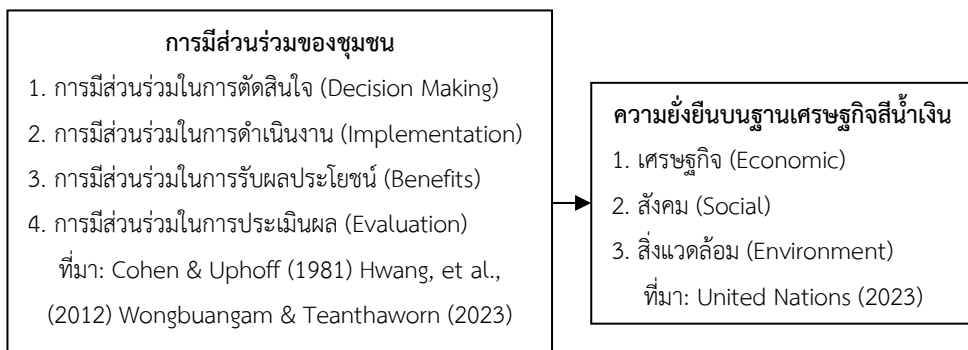
แม้ชุมชนจะมีศักยภาพด้านทรัพยากรทางสังคม วัฒนธรรม และอัตลักษณ์
ท้องถิ่นที่สามารถนำมาต่อยอดการพัฒนาได้ แต่ยังคงปรากฏข้อจำกัดด้านการมีส่วนร่วม
ของชุมชนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนิน
กิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ข้อจำกัดดังกล่าวเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น
การขาดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายของการพัฒนา บทบาทหน้าที่ที่ไม่ชัดเจน
ของสมาชิกชุมชน รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลา ภาระงาน และแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วน
ร่วม ส่งผลให้การขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนยังไม่สามารถดำเนิน
ไปได้อย่างเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ยังไม่มีการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

พัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งที่เชื่อมโยงความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ดังนั้น การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ การสร้างความตระหนักรู้ และการพัฒนากลไกที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนกับความยั่งยืนด้านการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งที่บนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง เพื่อเป็นแนวทางและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีบทบาทในการวางแผน ตัดสินใจ และร่วมดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งที่ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

กรอบการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบการวิจัย

Figure 2. Research Framework

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 50 คน เนื่องด้วยจำนวนประชากรในชุมชนที่ตรงตามคุณสมบัติมีจำนวนเพียง 50 คน จึงได้กำหนดประชากรทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยวิธีของ Cohen's (1988) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคุณสมบัติต้องมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ และสมาชิกของชุมชน ประกอบด้วย ประธานชุมชน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ และสมาชิก ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) จากนั้นได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มสมาชิกท่องเที่ยวชุมชนใกล้เคียงในพื้นที่ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.931 (Cronbach, 1951; Nunnally, 1978) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือการวิจัยเสนอการพิจารณาต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่รับรองโครงการ IRB.2568.054/14

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชาชนผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง โดยเริ่มจากการแนะนำตนเอง นำเอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูล และเอกสารที่ผ่านการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ยื่นกับผู้ตอบแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บข้อมูลช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2568

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สมมติฐานการวิจัย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง ประกอบด้วย

สมมติฐานที่ 1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

สมมติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

สมมติฐานที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

สมมติฐานที่ 4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหรืออุตสาหกรรมที่ใช้สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมเป็นทุน เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้และเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งการพัฒนาและการวางแผนด้านการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งต้องเป็นไปในทิศทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ประกอบบูรณาการเพื่อ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและเพื่อสนองต่อแผนปฏิบัติการ 21 ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม (Therawat, Rueangrit, Thongkamnush, & Phuensaard, 2025) การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสามารถดำเนินการได้โดยการสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง โดยสามารถดำเนินการผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันในการพัฒนาแพลตฟอร์มที่สามารถเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เทคโนโลยีควรถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยไม่กระทบต่ออัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชน 4) การให้ความรู้และส่งเสริมจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบ นักท่องเที่ยวควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับมารยาทและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงแนวทางในการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 5) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมการท่องเที่ยวควรเป็นไปในลักษณะของการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เช่น การจัดทำโครงการนำร่องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Wongnasri, et al., 2026)

การมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งชุมชนควรมีโอกาสเข้ามามีบทบาทในทุกด้านและทุกขั้นตอน ตั้งแต่การริเริ่มหาสาเหตุของปัญหาในชุมชน การระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน การลงมือปฏิบัติ การใช้ประโยชน์ จนถึงปลายทางคือการประเมินผลตรวจสอบทั้งกระบวนการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชน เพราะชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและเกี่ยวข้อง

กับผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน (Wongbuangam, & Teanthaworn, 2023) สอดคล้องกับ Cohen and Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสมาชิกของชุมชนต้องเข้ามาเกี่ยวข้องใน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยการกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการ นั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ ได้โดยวิธีใด ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) การพิจารณาถึง การกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้อาจเป็นประโยชน์ ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบ ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) พิจารณาได้จากการประเมินความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล ในกลุ่มต่าง ๆ ได้ สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้ กลไกการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจ สีน้ำเงิน ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

ผลการวิจัยเชิงสังเคราะห์

ส่วนที่ 1 เป็นลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น ประชาชนผู้มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง จำนวน 50 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 สถานภาพสมรส จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช. จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ประกอบอาชีพส่วนตัว / ค้าขาย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00

ตารางที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	21	42.00
หญิง	27	54.00
ทางเลือก	2	4.00
อายุ		
21-30 ปี	2	4.00
31-40 ปี	11	22.00
41-50 ปี	20	40.00
51-60 ปี	14	28.00
61 ปีขึ้นไป	2	4.00
สถานภาพ		
โสด	17	34.00
สมรส	21	42.00
หม้าย / หย่าร้าง	9	18.00
แยกกันอยู่	3	6.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า	7	14.00
มัธยมศึกษา หรือ ปวช.	17	34.00
อนุปริญญา/ปวส.	14	28.00
ปริญญาตรี	11	22.00
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.00

ลักษณะประชากรศาสตร์	ความถี่	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ	8	16.00
พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง	10	20.00
ประกอบอาชีพส่วนตัว / ค้าขาย	15	30.00
เกษตรกร	5	10.00
รับจ้างทั่วไป	12	24.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 10,000 บาท	12	24.00
10,000 – 15,000 บาท	17	34.00
15,001 – 20,000 บาท	13	26.00
20,001 – 25,000 บาท	5	10.00
25,001 – 30,000 บาท	1	2.00
มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป	2	4.00

Note. Demographic Characteristics of The Respondents

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.53	0.731	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.12	0.711	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.14	0.825	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.90	0.728	มาก
รวม	4.17	0.480	มาก

Note. Mean and Standard Deviation of Opinions Community Participation

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, $SD = 0.480$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, $SD = 0.731$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.14$, $SD = 0.825$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.12$, $SD = 0.711$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.90$, $SD = 0.728$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนรับรู้และยอมรับกระบวนการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ค่อนข้างชัดเจน และมองว่ากลไกดังกล่าวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมหรือการดำเนินงานของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสะท้อนว่าชุมชนมีโอกาสมามีบทบาทในกระบวนการกำหนดทิศทาง วางแผน และตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือการพัฒนาในพื้นที่อย่างแท้จริง ประเด็นดังกล่าวแสดงถึงระดับการกระจายอำนาจและการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีเสียงในการกำหนดอนาคตของตนเอง รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าชุมชนรับรู้ถึงความเป็นธรรมในการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านรายได้ โอกาสทางเศรษฐกิจ หรือประโยชน์ทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมแรงจูงใจให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความยั่งยืน
บนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

ความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน	4.33	0.766	มากที่สุด
2. กิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน	4.61	0.532	มากที่สุด
3. การท่องเที่ยวสามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้	4.27	0.666	มากที่สุด
4. รายได้จากการท่องเที่ยวได้รับการกระจายสู่คนในชุมชนอย่างเป็นธรรม	4.76	0.473	มากที่สุด
5. การจ้างงานในท้องถิ่น	4.22	0.783	มากที่สุด
6. รายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น	4.41	0.698	มากที่สุด
7. การกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน	4.12	0.791	มาก
รวม	4.38	0.342	มากที่สุด

Note. Mean and Standard Deviation of Sustainable Based on The Blue Economy

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.38$, $SD = 0.342$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวได้รับการกระจายสู่คนในชุมชนอย่างเป็นธรรม ($\bar{x} = 4.76$, $SD = 0.473$) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ($\bar{x} = 4.61$, $SD = 0.532$) ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.698$) ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ($\bar{x} = 4.33$, $SD = 0.766$) ด้านการท่องเที่ยวสามารถช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล

และชายฝั่งได้ ($\bar{x} = 4.27$, $SD = 0.666$) ด้านการจ้างงานในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.783$) และด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน ($\bar{x} = 4.12$, $SD = 0.791$) ตามลำดับ

ความคิดเห็นต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนมีการรับรู้และให้คุณค่าต่อแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงระหว่างการใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกับการสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรในระยะยาว เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวได้รับการกระจายสู่คนในชุมชนอย่างเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสามารถสร้างประโยชน์เชิงเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรและกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนเอง ประเด็นนี้สะท้อนความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวที่ยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง และเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความยั่งยืนทางเศรษฐกิจในระยะยาว รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินซึ่งบ่งชี้ว่า ชุมชนรับรู้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ดำเนินอยู่มีการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการต่อยอดทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าเพิ่มอย่างเหมาะสม ประเด็นนี้สะท้อนถึงความสอดคล้องระหว่างแนวคิดเชิงนโยบายกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่

ส่วนที่ 2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งที่ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.048 – 0.279 ซึ่งค่าไม่เกิน 0.80 (Cooper and Schindler, 2006) แสดงว่าตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้พิจารณาร่วมกับค่า Variance Inflation Factor (VIF) เพื่อทดสอบ Multicollinearity พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระอยู่ระหว่าง 1.083 – 1.127 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้น ตัวแปรอิสระจึงไม่มีความสัมพันธ์กัน (Lee, Lee, & Yoo, 2000)

สมมติฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่งที่ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
Constant	2.878	0.310		9.283	0.000
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.278	0.050	0.591	5.560	0.000*
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	0.122	0.051	0.258	2.381	0.021*
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	0.115	0.053	0.032	0.291	0.040*
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	0.161	0.045	0.387	3.586	0.001*
R = 0.721 ^a R ² = 0.519 SESset = 0.344 Adj R ² = 0.477 F = 12.420 Sig = 0.000 ^b					

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

Note. Multiple Regression Analysis of Community Participation Mechanisms in The Development of Coastal Community Tourism Affecting Sustainable Based on The Blue Economy in Yan Sue Sub-district, Kantang District, Trang Province

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\beta = 0.591$, $p=0.000$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\beta = 0.258$, $p=0.021$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

($\beta = 0.032$, $p=0.040$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta = 0.387$, $p=0.001$) ส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน ให้ค่าความสัมพันธ์ ($R = 0.721$) และสามารถร่วมอธิบายความแปรผันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ร้อยละ 51.90 ($R^2 = 0.519$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 12.420$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ของพยากรณ์ปรับปรุง ($\text{Adj } R^2 = 0.477$)

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ล้วนส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงินในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง จังหวัดตรัง สะท้อนให้เห็นว่าความยั่งยืนดังกล่าวไม่ได้เกิดจากมิติใดมิติหนึ่งเพียงลำพัง แต่เป็นผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดทั้งกระบวนการพัฒนา เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีอิทธิพลสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ทิศทาง และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงินอย่างชัดเจน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสะท้อนว่าการให้ชุมชนมีบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินงาน ช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และลดความเสี่ยงต่อผลกระทบเชิงลบในระยะยาว ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีอิทธิพลในระดับรองลงมา สะท้อนว่าการที่ชุมชนได้ลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากร ช่วยเสริมสร้างศักยภาพ การเรียนรู้ และความเข้มแข็งของชุมชน ขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แม้จะมีค่าสัมประสิทธิ์ต่ำที่สุด แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าความเป็นธรรมในการกระจายผลประโยชน์ยังคงเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่เอื้อต่อการยอมรับและการสนับสนุนของชุมชนต่อแนวทางการพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อธิบายได้ว่า ด้วยผู้นำและชุมชนมีการจัดเวทีประชุม การรับฟังความคิดเห็น หรือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม และโครงการพัฒนาพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการรับรู้ข้อมูลและการให้ความคิดเห็นในการกำหนดทิศทาง วางแผน หรือ กำหนดทางเลือกเชิงนโยบายอย่างแท้จริง สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนยังมีบทบาทในฐานะ ผู้ร่วมตัดสินใจอย่างเต็มรูปแบบ สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ Ruppayoon and Leekpai (2023) พบว่า ผู้นำเป็นตัวประสานเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องใน การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการด้านการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น นำข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยวและงบประมาณ ในด้านการท่องเที่ยวมาเผยแพร่ชี้แจงให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบอย่างทั่วถึง และยัง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Namburi (2019) ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิด โอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือ ทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคม และการจัดสรร ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความ เต็มใจ

ความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวได้รับการ กระจายสู่คนในชุมชนอย่างเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อธิบายได้ว่า การนำทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งมาใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าและรับผิดชอบ ส่งผลให้เกิดกิจกรรม การท่องเที่ยวที่สร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ในหลากหลายกลุ่ม ทั้งผู้ประกอบการรายย่อย ชาวประมงพื้นบ้าน กลุ่มแม่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนใน กระบวนการจัดการท่องเที่ยวตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการติดตาม ประเมินผล ช่วยให้รายได้จากการท่องเที่ยวไม่กระจุกตัวอยู่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่มี การกระจายสู่คนในชุมชนในลักษณะห่วงโซ่มูลค่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ

Jullasikkee, Nuchanart, and Charkhamrun (2025) พบว่า ทูทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในชุมชน การดึงดูดเด่นของวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน มาเป็นฐานในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีบทบาทตั้งแต่การคิด วางแผน ดำเนินงาน ประเมินผล และบริหารจัดการกิจกรรมท่องเที่ยว ผ่านกลไกที่เข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ Creighton (2005) ที่เสนอว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จะก่อให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิต วัฒนธรรมรวมถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ในท้องถิ่น ส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชุมชนชายฝั่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่งผลต่อความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน จังหวัดตรัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่าการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง แนวทาง และรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยว ยกตัวอย่างเช่น การจัดเวทีประชาคมและรับฟังความคิดเห็นความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์วิถีชีวิต และทรัพยากรของพื้นที่ โดยการตั้งคณะกรรมการหรือกลไกการบริหารร่วมกัน ซึ่งช่วยให้แผนพัฒนามีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ทรัพยากรท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่ง ส่งผลให้การใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นไปอย่างรอบคอบ และรับผิดชอบ อันเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจสีน้ำเงินที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ชุมชนมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงประมง วิถีชีวิตชายฝั่ง และกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ การมี

ส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ช่วยสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนหลายกลุ่ม ทั้งชาวประมงพื้นบ้าน กลุ่มแม่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่การท่องเที่ยว บนฐานทรัพยากรทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แม้จะพบว่าการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนในชุมชนในระดับหนึ่ง แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นระบบและชัดเจน

อย่างไรก็ตาม การที่ชุมชนมีโอกาสรับรู้และมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการแบ่งปันผลประโยชน์ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ยังมีข้อจำกัดด้านเครื่องมือ และเวทีในการสะท้อนความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม หากสามารถพัฒนากลไกการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม จะช่วยให้ชุมชนสามารถตรวจสอบผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจสีน้ำเงินในระยะยาว ดังที่ Sorat (2017) ได้เสนอว่า เศรษฐกิจสีน้ำเงิน เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยเน้นที่ตัวกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นที่ 3 หลักการใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ระบบเศรษฐกิจ 2) ระบบนิเวศน์ และ 3) ความมั่นคง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Khahong, Muneenam, and Kongchouy (2024) ที่พบว่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้นเพื่อให้เกิดการบูรณาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น และนำไปสู่พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Singkhala, Boonmee, and Boonmee (2024) ที่พบว่า ควรมีการจัดการและวางแผนเพื่อให้คนรุ่นหลังเข้ามามีส่วนร่วม โดยการกระตุ้นและทำให้คนรุ่นหลังตระหนัก และเห็นความสำคัญของคุณค่าภูมิปัญญาวิถีจากของชุมชน โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม ทั้งยังสอดคล้องกับ Erham and Hamzah (2014) เสนอว่า ความสำเร็จ

ในระยะยาวของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นอยู่กับกระบวนการกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวกระแสหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการเป็นพันธมิตรกับภาคเอกชน ความร่วมมือดังกล่าวสามารถทำให้การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มคุณค่าห่วงโซ่อุปทาน และในกระบวนการขยายการตลาด นอกจากนี้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ประสบความสำเร็จคือโอกาสในการพัฒนาตนเองและการสร้างอาชีพของคนในชุมชน นอกจากนี้ควรมีการจัดให้มีพื้นที่ฝึกอบรมสำหรับชุมชนท้องถิ่นในการได้รับทักษะความรู้เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ยกย่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นกลไกหลักด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีตัวแทนทุกกลุ่ม
2. เปิดเวทีประชาคมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมกำหนดนโยบาย ทิศทาง และแผนพัฒนาสนับสนุนให้ชุมชนร่วมออกแบบแผนท่องเที่ยวบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงินระดับพื้นที่
3. สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผ่านการพัฒนาศักยภาพจัดอบรมด้านการท่องเที่ยวชุมชน การบริหารจัดการ และการตลาด สนับสนุนทุนหรือเครื่องมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนความยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ขณะที่ในเชิงวิชาการควรมีการขยายกรอบการศึกษาให้ครอบคลุมตัวแปรที่หลากหลาย รวมถึงการใช้วิธีวิจัยแบบผสมและการศึกษาระยะยาว เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Auraiwan, D. (2018). Blue Economy Principle and Maritime National Interest of Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruk University*, 4(2), 1-13.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Creighton, J. L. (2005). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement*. San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297–334.
- Erham A., & Hamzah, A. (2014). The Morphology of Urban Waterfront Tourism: The Local Identity Portray in Melaka and Makassar. *Urban Economics & Regional Studies Ejournal*, 7(155), 1-14.
- Jansuri, A., Lalaenga, C., Subongkoda, M., & Suwannarata, N. (2025). Factors Affecting Key Success of Community-Based Tourism Management in Chumphon Province, Thailand. *Procedia Computer Science*, 263(2025), 410–417.
- Jullasikkee, M., Nuchanart, A., & Charkhamrun, S. (2025). Participatory Community-Based Tourism Development in Bang Len Community, Bang Len Subdistrict, Bang Yai District, Nonthaburi Province. *Rajapark Journal*, 19(64), 36-60.

- Khahong, D., Muneenam, U., & Kongchouy, N. (2024). Community Participation in Community-Based Tourism Management at Pattani Bay. *Hatyai Academic Journal*, 22(2), 345–363.
- Lee, H., Lee, Y. & Yoo, D. (2000) The Determinants of Perceived Service Quality and Its Relationship with Satisfaction. *Journal of Services Marketing*, 14, 217-231.
- Muanglue, R. (2017). The Guideline Development for Sustainable Tourism of Eastern Coast in Chonburi Province. *Dusit Thani College Journal*, 11(Special), 31-57.
- Namburi, S. (2019). Theory of Participation in Public Administration. *Academic Research Journal*, 2(1), 183-197.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Office of the National Tourism Policy Committee of Thailand. (2023). *The Third National Tourism Development Plan (2023-2026)*. Bangkok: Thailand.
- Office of the National Tourism Policy Committee of Thailand. (2023). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*. Bangkok: Thailand.
- Rueangrit, P. (2017). *International Academic Seminar Report of Blue Economy Forum 2017*. Retrieved January 13, 2026., from <https://thaipublica.org/2017/11/blue-economy-2-1/>.
- Ruppayoon, N., & Leekpai, P. (2023). Public Participation in Tourism Management: Satun UNESCO Global Geopark. *Songklanakarin Journal of Management Sciences*, 40(1), 111-133.
- Singkhala, P., Boonmee, J. & Boonmee, A. (2024). The Development Model for Cultural Tourism Based on The Way of Life Surrounding the Nipa Palm

- in Yan Sue Community, Kantang District, Trang Province. *Journal for Community Development and Life Quality*, 13(1), 91–102.
- Sorat, T. (2017). Blue Economy: National Maritime Interests [Lecture document]. Bangkok: Thammasat University.
- Therawat, J., Rueangrit, U., Thongkamnush, T., & Phuensaard, B. (2025). The Potential of Sustainable Integrated Creative Tourism Development In the Bang Mae Mai Community, Suphanburi Province. *RMUTK Journal of Liberal Arts*, 7(1), 44-57.
- United Nations. (2023). What is Sustainable Development?. Retrieved December 20, 2025., from <https://www.iisd.org/mission-and-goals/sustainable-development>.
- Wongbuangam, B., & Teanthaworn, Y. (2023). The Participation of The Community in The Management and Development of Creative Tourism Lead to The Creative City, A Case Study of Phetchaburi Province. *Management Sciences Valaya Alongkorn Review*, 4(3), 45-61.
- Wongnasri, P., Jitjumnong, P., Dhammissaro, P., Choochamnan, J., & Phrakhruphiyadhammanusat. (2026). Development of Innovation to Promote Tourism by Integrating the Principles of Unity to Enhance Tourism Innovation in the Digital era. *Journal of Mani Chettha Ram Wat Chommani*, 8(4), 921-935.